

Fremsat den 15. november 2024 af Theresa Scavenius (UFG)

Forslag til folketingsbeslutning om at demokratisere olie- og gaspolitikken

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte et lovforslag i folketingsåret 2025-26, der ophæver klima-, energi- og forsyningsministerens bemyndigelser i undergrundsloven til at træffe afgørelser angående efterforskning og indvinding af kulbrinter, og i stedet henlægge kompetencen hertil til Folketinget, så afgørelserne fremadrettet træffes af Folketinget.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 155, folketingsåret 2023-24.

Efterforskning og indvinding af kulbrinter (dvs. olie og gas) er et stærkt politiseret område på grund af de klimapolitiske implikationer af den førte olie- og gaspolitik. Derfor mener forslagsstilleren ikke, at den slags beslutninger bør delegeres til klima-, energi- og forsyningsministeren gennem en bemyndigelsesbestemmelse, og heller ikke, at ministeren bør have mulighed for at videredelegere disse beslutninger til embedsmænd i Energistyrelsen.

Beslutningsforslaget har til hensigt at demokratisere og politisere afgørelser om tilladelser til efterforskning og indvinding af kulbrinter i Nordsøen, som på nuværende tidspunkt efter undergrundsloven kan træffes af ministeren og i visse tilfælde af embedsmænd i Energistyrelsen, hvis der f.eks. er tale om udnyttelse af en gammel eneretstilladelse, som er meddelt for over 25 år siden.

Bemyndigelser i lovgivningen, som f.eks. giver ministre kompetence til at træffe afgørelser i visse sager, kan trækkes tilbage til Folketinget. Ifølge grundloven er den lovgivende magt hos Folketinget, og »lovgivningsmagten kan derfor ikke gennem delegation fraskrive sig denne kompetence. En delegation kan derfor ikke være tidsubegrænset og uigenkaldelig, og den skal være sagligt afgrænset (Christensen 2016: 187).« (»Når embedsmænd lovgiver«, Jørgen Grønnegård Christensen, Jørgen Albæk Jensen, Peter Bjerre Mortensen og Helene Helboe Pedersen, Djøf Forlag, 2020, side 23).

Der har ikke været stor debat i Folketinget om, hvad begrundelsen og legitimiteten er i forhold til at delegere beføjelser til ministre og styrelser ud fra et demokratisk og politisk perspektiv. Dertil kommer, at der har været en vækst i antallet og brugen af bemyndigelser. I 2018 var der 40 pct. flere love, hvori der som minimum var én bemyndigelse til ministeren, sammenlignet med 1990, jf. »Når embedsmænd lovgiver« som omtalt ovenfor, side 40.

Olie og gas spiller stadig en stor rolle i Danmarks energisystem. I 2022 stod olie for 37 pct. af den samlede danske energiforsyning, mens gas stod for 9 pct. (»Denmark 2023 – Energy Policy Review«, International Energy Agency, 2023, side 123 og 137). Dertil kommer, at Danmark er EU's næststørste olieproducent med ca. 3,2 mio. t (»Oil import dependency at its highest in 2022«, Eurostat, den 15. april 2024).

Regeringen ønsker med den nuværende førte politik, at Danmark skal udnytte det fulde potentiale for olie og gas i Nordsøen indtil slutdatoen i 2050 (»Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om fremtiden for olie- og gasindvinding i Nordsøen af 3. december 2020«).

Det kan man bl.a. se på behandlingen af nye ansøgninger om indvinding af olie og gas som f.eks. BlueNords ansøgning om en ny tilladelse til efterforskning efter gas og olie i

Nordsøen, som klima-, energi- og forsyningsministeren orienterede Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget om den 11. april 2023, jf. Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget, alm. del – bilag 221, folketingsåret 2022-23, 2. samling. Den eneste grund til, at ansøgningen ikke blev realiseret, var, at ansøgeren selv trak sin ansøgning tilbage (»Klimaminister afviser at genåbne Nordsø-aftale og lukke kattelerm for ny olie- og gasjagt«, dr.dk, den 26. september 2023). Der var på intet tidspunkt et ønske fra ministeren eller regeringen om at afslå ansøgningen, f.eks. med henvisning til klimamålsætningerne i klimaloven og i Parisaftalen om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader celsius.

Det andet eksempel er en aktuell udvidelse af Hejrefeltet, hvor Energistyrelsen behandler en ansøgning om tilladelse til udvikling og drift af Hejrefeltet (»Ansøgning om tilladelse til udvikling og drift af Hejre«, INEOS, Energistyrelsen, 2023). Ansøgningen sker tilmed på baggrund af en gammel, uudnyttet licens, som blev givet tilbage i 1998, og som Energistyrelsen i slutningen af 2023 har valgt at forlænge (»Energistyrelsen meddeler forlængelse af Hejre-tilladelserne«, ens.dk, den 13. oktober 2023).

Energistyrelsen administrerer med andre ord ikke efter klimaloven eller Parisaftalen, men derimod ud fra undergrundsloven og »Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om fremtiden for olie- og gasindvinding i Nordsøen af 3. december 2020«. Det er muligt, fordi klima-, energi- og forsyningsministeren har erkendt, at der ikke findes nogen retningslinjer fra ministerens side, i forhold til hvordan Energistyrelsen skal administrere. Klima-, energi- og forsyningsministeren har under et samråd sagt, at han betragter det som utidigt politisk indblanding i styrelsens administration (besvarelse af KEF alm. del – samrådsspørgsmål A, folketingsåret 2023-24).

Forslagsstilleren mener, at det er uhensigtsmæssigt, at vi har flyttet de mest centrale klimapolitiske beslutninger væk fra Folketinget og i et vist omfang også væk fra ministeren og gjort klimapolitikken til administrative beslutninger. Dette gælder f.eks., når Energistyrelsen kan godkende de konkrete planer for indvinding af kulbrinter, som stammer fra en uudnyttet tilladelse, som er blevet meddelt for over 25 år siden, og dermed lang tid før vi havde en Parisaftale og en klimalov (»Energistyrelsen godkender revideret indvindingsplan for Hejre-feltet«, ens.dk, den 26. april 2024). Derfor foreslår forslagsstilleren, at bemyndigelserne skal trækkes tilbage til Folketinget.

Dertil kommer, at tilliden til, at Energistyrelsen forvalter korrekt og lovligt, har lidt et knæk med Kammeradvokatens seneste rapporter om styrelsens forvaltning af miljølovgivning i relation til olie- og gasprojekter (»Undersøgelse af Energistyrelsen VVM-praksis vedr. godkendelser efter undergrundsloven mv. til anlæg under eneretsbevillingen i Nordsøen«, Kammeradvokaten, den 19. januar 2023, og

»Supplerende undersøgelse af Energistyrelsens VVM-praksis for godkendelse af anlæg i Nordsøen og Østersøen«, Kammeradvokaten, den 12. august 2024).

Kammeradvokatens rapporter viser, at Energistyrelsen i over 30 år har truffet mange afgørelser om godkendelse af olie- og gasprojekter uden fyldestgørende miljømæssige og juridiske vurderinger og inddragelse af offentligheden. Ved at trække beslutningskompetencen tilbage til Folketinget sikres der et stærkere fokus på kontrol og ansvarlighed, hvilket kan mindske risikoen for yderligere fejl og sikre større overensstemmelse med EU's miljø- og klimaforpligtelser og inddragelse af offentligheden.

Vi ved fra klimavidenskaben, at hvis vi skal nå verdens klimamålsætninger, kræver det et stop for ekspansion af

olie, gas og kul (»Rapport fra energigigant: Stop udvikling af fossile energikilder nu«, ing.dk, den 18. maj 2021). Dertil kommer, at der globalt set er en stor kløft mellem målsætningen i Parisaftalen om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader celsius, den lovede politik og den førte politik (»Production Gap Report 2023«, UNEP, 2023, side 3).

Forslagsstilleren mener, at Folketinget skal tage politisk ansvar for, at vi opfylder Parisaftalens målsætninger om at begrænse den globale temperaturstigning med 1,5 grader celsius. Det kræver i første omgang, at de relevante afgørelser om tilladelser til efterforskning og indvinding af kulbrinter i henhold til undergrundsloven fremadrettet skal træffes af Folketinget.

Skriftlig fremsættelse

Theresa Scavenius (UFG):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at demokratisere olie- og gaspolitikken.

(Beslutningsforslag nr. B 70)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.